

lino tekoča. Take z razpuščenim gnojem napojene vode so travnikom zelo koristne. Druge čiste vode so sicer manj tečne, vendar so vselej koristne za pomok travnikov. Se vé, da je dobro jim gnojilnih reči, če je mogoče, dati, da se jih napijó in ž njimi travniki gnojé. V bolj gorkih krajih, na pr. na Laškem pri Bresci, Lodi, si napeljujejo gnojne vode na travnike, da jih še celó po petkrat v letu kosé. Tudi pri nas se vidijo travniščiné pri vaséh, kjer se pri nalivih gnojna voda iz vasi na-nje steka, da so zelo rodovitne in se po trikrat v letu kosé.

Če pa voda na travnikih zastaja, se koreninice žlahnih in sladkih trav zatopé in muzgaste postanejo, ter po tem več ne rastejo. Takim travnikom se premokrotnim reče, in le skisano mrvo ali klajo od kislih rastlin dadó, ktere v vodi rastejo, na pr. loček, cedilje in druge. Takim tudi gnoj nič ne pomaga, ampak treba je, če jih hočemo popraviti, grabne narediti, in tako sparjeno, s kisló mrvo okisano vodo odpeljati, da se osušé. Takim travnikom je drenaža neprecenljiva pomoč. Po taci mokrotnih travnikih se najde obilo mahú, ki po odpeljani vodi se zmanjša, pa ga vendar še nekoliko ostane. Tak mah bo posejani pepél končal, ali pa tudi še z ostrimi branami še potrga, se po tem pograbi in za nastel zaleže. Je travnik tako od zastajoče vode rešen in mah z njega iztrebljen, ne bo težko, ga kmalu v dober stan djati. Loček, preslica in cedilje, ki le v vodi rastejo, bodo kmalu v suhem travniku minuli, in dobra trava se bo brž zaplodila, posebno če se s pepélom ali pa z apnom večkrat dobro potrosi, in s sniporjem, to je, z dobrim senénim drodom, večkrat poseje, ali pa z dobrimi čistimi travnimi semeni.

Nekteri travniki pa so presuhotni, posebno taki, kteri bolj v bregih ležé. Taki dadó v mokrotnih letih sladko, dobro in tudi obilno klajo, in se dajo take brežnine v nekterih krajih, če je po prvi košnji še mokrotno, dvakrat kositi. V suhih letih pa je večidel od taci malo dobička, tako, da se komaj enkrat na njih malo klaje nadržá. Močno se taki travniki popravijo, če se sadnega drevja po njih dovolj nasadí, ki senco dela in zemlji potrebno vlago dalje ohrani. Pod takim drevjem raste lepa in dobra klaja, in še sadje dá lep dobiček. Da tudi takim brežninam pepél in apno dobro storita, pričajo obilne skušnje.

Travniki v dobri, malo senčni dolini, ne močirni, so najboljši. Pa tudi taki, še celó pri vodi, ostanejo včasí slabi, in se tudi voda ne dá na-nje drugače kakor z velikimi stroški napeljati, kar se ne izplača, posebno če so majhni. Nekteri taki travniki počasi oslabé, trava ostane majhna, in ne dajo skoraj nič dobička. Če se pomladi, še bolje pa jeseni z brano dobro prevlečejo, potlej s stanjšano gnojnico polijó, ali pa z dobrim bolj mehkim gnojem potrosijo, ki se spomladi spet pograbi in domú na gnojišče speljá, se dajo popraviti. Taki travniki v dolinah in pri vodah imajo večidel globoke nanesíne razne baže. Veliko redivnih reči v njih spí; ko pa take reči na zrak pridejo, posebno če se taki travniki jeseni zorjó, da pozimi razzebejo, se v vlagi redivne reči kmalu zbudé, in nove v tako zemljo vsejane rastline obilno rodé. Če bi pa povodnji na take travnike stopale, bilo bi napak jih zorati, ker bi povodnji zemljo odnašale. V takošnih okoliščinah je bolj travnike pustiti kakor so, in jih z gnojnico, z apneno vodo in tudi s slano vodo časi ter časi polivati ali s pepélom potresati.

Če so pa oslavljeni travniki v takem kraji, da se brez skrbi zorjó, jih, če hočemo, pozneje spet v travnike pustimo, dobro pognojimo in z deteljo obsejemo,

in jih potlej, ko detelja mine, pridno s senénim drodom ali pa s senénim semenom posevamo in z brano prevlečemo. Počasi bodo to spet dobri travniki, posebno če se od časa do časa gnojé.

Sadjereja na Gorenskem.

Približala se nam je zopet vesela spomlad, da bomo drevesca presajali in cepili. Zadnji čas je že cepičev narezati, s kterimi bomo divjake ali nežlahna drevesca požlahnili.

Cepiči pa so bolj ali manj žlahni. Kdor nima domá žlahnega sadja, takemu je treba skrbeti, da si žlahnih cepičev poišče drugod, kakor sem tudi jaz skoz več let skrbel, da sem skupaj spravil čez 600 lepih in imenitnih sort v svojo drevesnico. Jez imam že cepičev narezanih čez 300 sort, pa jih za naprej bom imel do 600 sort, hruševih in jabelčnih (iz Francoskega, Nemškega, Angleškega sem dobil cepičev najboljšega plemena), tudi češpljevih veliko sort posebno debelega plemena. Vsaka sorta veljá pri meni po 5 krajcarjev, pa cepiči so taki, da se jih lahko po 10 cepičev iz ene sorte naredí in tedaj 10 divjakov cepi in požlahni.

Popolnoma močna odrasla drevesca jabelk za presajanje dajem po 30, hruške po 40, črešnje po 30, češplje po 33, breskve po 33, mrgolane po 33 krajcarjev. Tudi imam murve 2- in 3letne s šibami od 3 do 6 čevljev visoke in prav lepe, ki jih dajem po 2 krajcarja.

Kdor bi za imenovana drevesa kaj veselja imel, mu jih lahko pošljem po pošti ali železnici. Al še enkrat opomnim, da je že zadnji čas za presajanje in cepljenje.

Na jesensko naznanilo sem sicer veliko sadnih dreves prodal, vendar imam še čez 1000 prav močnega, posebno hrušovega drevja pritličnega po 30 krajc. Lepe divje konstanje dajem po 40 kr., jesihova drevesa po 30 kr.

Kdor želi imenovana drevesa z imenom, naj priloži za vsako sorto 3 kr. za pisarne opravke.

Andrej Net na Kokrici pri Kranji.

Dostavek vredništva. Oče Net! K temu dostavku treba se nam zdi dodati sledečo opazko. Noben bolji sadjerejec ne sme kupiti mačka v žaklji, to je, sadnega drevja brez imena. Zato bi Vi, ki spadate med cenjene naše sadjerejce, ne smeli nobenega drevesa prodati brez dodanega imena. Kdor drevesa le kupuje po lepi rasti in gladki koži, pa mu ni mar, kakošen sad rodi drevo, tak gospodar je še starokopitar, komur ni mar za žlahno jabelko ali hruško. Zato moramo mi in Vi ljudí siliti, da vedó, kaj kupijo. Zato, oče Net! skrbite za to, da si napravite imenik sadnih dreves, ki jih na prodaj stavite, ta imenik dajte tiskati in take iztiske razpošiljajte, kakor delajo nemški in drugi vrtnarji.

Slovstvene stvari.

Vsaj v pisanji kažimo edinost!

Kakor da bi koga bolela blagodejna enoličnost, katere so se bili zadnja leta slovenski pisatelji po večjem poprijeli, prikazala se je nedavno po nekaterih časnikih na enkrat pisava prej neznana. Zlasti se odlikuje s tem, da vsem ženskim samostavnikom, končujočim se na soglasnik (in moškim, ki se jim je v množini žensko sklanjanje priljubilo), v drugem padeži množnega števila pripenja ne samo *i*, nego *ij*, naj ima *i* naglas ali ne! Piše se: nima kostij, pet pedij,

mного ljudij, deset dnij, od hudih boleznij, de-belejših nitij itd. *)

V zagovor te novine ali starine moči je navesti samo dvoje, namreč: da se s tem dobode razloček drugemu padežu edinega števila, in da je staroslovenščina imela tako. Kar se tiče prvega, vé vsak, kdor kaj slovenski pisari, da se potreba takega razločka v resnici malokrat čuti; tudi si je lahko pomoči bodi z náglasom (na pr. brez móči, brez močí ali moči), bodi s kakim sklanjanim pridavkom, in zadnjič — isto nepri-liko, če je katera, imajo tudi Hrvatje, Čehi, Poljaki. — Gledé družega razloga pa kdo ne vé, da je staroslovenščina — bila. Dandanašnji po velikem predelu slovenskega ozemlja pri besedah, ki nimajo náglasa na konci, ne sliši se celó ni i v drugem padeži mn. št., in kamoli ij, in če še nismo tega i spravili v vse knjige, kako moremo misliti, da bi se ij kdaj občno sprejel! — in vendar je edinost več vredna, nego vse kojekake oblikarije, spremenjane „ad libitum“. Danes tako, jutri tako. Ni še dolgo, da isti pisatelji, ki pišejo dandanes nij, nijso, nijmajo itd., pisali so nej, nejso, nej-majo! Eden — dva začneta pisariti tako, drugi pa pisarijo za njima ne vedé: zakaj.

Ker je dokaj slučajev, v katerih ima ij v genitivu mn. št. svoje opravičeno mesto, na pr. stan kmetij, ljutih zmij, pet stoletij itd., ker nasproti v ljudskem izgovarjanju besed: pet pedí, pet klopí, naj-tanjše uho ne sliši j ter je velik razloček med: pet kmetij, pet zmij in pet pedí v izgovoru, in ker smo vajeni tisti j v genitivu misliti si tudi v nomina-tivu, ne imajoč ga za golo sklanjalno pritiklino, res nova pisava neštetihih teh besed: kostij, lahtij, rečij itd. človeka jako moti in — čemu?

Ako toraj ni verovno, da bi se kdaj sploh vdoma-čila ta raba pri nas, ko je vendar edinost in enoličnost koristna in prijetna — in ako nas še loči od Hrvatov in družih Slovanov (niti nas veže s Rusi govoréčimi: veščéj, ljudéj, prijateléj), zakaj bi si nakopavali to nadlego?!

Tudi pisanje: nijsem, nijsi, nij itd. (in kaj še le: nejmam ali nijmam!) nima trdnjše stala. V govorjenji se j ne sliši.

Ako vendar hoče kdo: ne — ne (weder — noch) nadomestiti z: ni — ni namesti niti — niti (kar je prav), ondi bilo bi nekako upravičeno, razlikovati ni (ist nicht) od one nikavnice, in tadaj naj bi se pisalo: nij ni zdrav ni bolan. Ali zaradi tega ni treba po vseh osebah pisati j, kakor ga tudi Hrvatje, držeči se krajše pisave: nisam, nisi, nije itd. pišejo samo v tretji osebi edinega števila.

Peščica nas je Slovencev; držimo se vsaj samo ene slovnice in ne izmišljujemo si vsak svoje! Naposled pride komu še v glavo, da „brat i sestra“, „oče i sin“ piše „brat ij sestra“, „oče ij sin“! Čistimo rajši jezik tu-jine, likajmo ga in izposojujemo si od naprednejših Slovanov zlasti v izrazih in zasukih tiste tenkosti in finosti, katerih v slovenščini toliko pogrešamo ter se nam ona včasih zdi pretrda, preokorna. V obojem oziru nam bi lahko zlasti naši rojaki, ki jih je osoda zanesla v Ru-sijo ali med Hrvate, hodili na roko ter nam od časa do časa priobčevali svoje opazke in svetovali, kar se jim zdi dobro.

Mnogovrstne novice.

* *Znamenja časa.* V pogubo narodne zavesti se vedno bolj množijo Nemci po slovenskem Štajerji,

*) Najbrže je g. Kurelac prvi skušal oživiti to starico, a med Hrvati ni našel posnemalcev.

kteri si posestva kupujejo, se dajo v soseskine odbore in okrajne zastope voliti in zoper domače slovensko in dostikrat zaslepljeno ljudstvo, posebno še pri volit-vah v deželni zbor hujskajo. Pred kratkem so se v Vojniškem trgu nekteri Prusi naselili in 3 hiše v trgu in 3 posestva na kmetih silno drago kupili (ali s svojim ali s tujim, v posebne namene podarjenim de-narjem (Chabrusom), ne vemo). Kje ste Celjski na-rodnjaki? zakaj se ne trudite, da se ustanovi založ-nica, stiskanim kmetom v pomoč? Bolj ko se nemštvo pri nas širi, bolj se tudi množi število nasprotnikov vseh slovenskih naprav. Pri hranilnici v slovenski Bistrici noben kmet denarja na posodo ne dobi, ki je pri banki „Sloveniji“ zavarovan, tako se trdi o Celjski hranilnici. V tem se kaže gola nevošljivost, ker gospode nemčurje jezi, da si Slovenci sami pomagati hočemo. Z našimi nasprotniki delajo tudi agenti nemških zavarovalnih društev zoper domačo banko, kakor na pr. agent vza-jemnega graškega društva v Konjicah gosp. J. Tr., ki moti ljudi, ki hočejo od graškega društva odstopiti, blizo tako-le: „Nikar k „Sloveniji“ ne pristopite; ona nima denarja, vam plačati, ako pogorite, ker je na silno slabih nogah; mi Štajarci se le svoje dežele držimo in pustimo Kranjce pri miru“ itd. Treba je agentom banke „Slovenije“ paziti na taka natolcevanja in ljudem pokazati grde laži takih besed in njih pravi vzrok. Kakor druge banke je tudi naša, predno je smela de-lovanje začeti, morala gotovi denar pred vladnim komi-sarjem spričati; kdor tedaj tako neumno govori, dolži gospósko samo nepoštenja. Da pa nobena banka pri svojem začetku nima toliko denarja, kakor po tem, ko že veliko let uspešno dela, umé vsak pameten človek. Recite toraj odločno meseca septembra dotičnemu agentu Graškega vzajemnega društva: „Jez odstopim od vseh Svetih od vašega društva ter prosim, da to ravnateljstvu v Gradcu naznanite“. Tu se namreč mora dva meseca prej odstop naznaniti; pri drugih društvih pa lahko kar odstopimo, ko obrok plače prejde. Držimo se tedaj domovine Slovenske in njenih naprav, naj so one na Štajarskem ali na Kranjskem, da so le domače, in ne poslušajme nasprotnikov, ki ljubijo le naš denar, ne pa nas!

„Slov. Gosp.“
* *Zoper pijance* je državni zbor Francoski sklenil sledečo postavo: Vsakdo, kogar pijanega dobodo, plača 5 frankov (po naše 2 gl.) kazni. (Od beračev pijancev se vé da tu ni govorjenje.) Ako se mu to vdruči primeri, pride pred policijsko sodnijo in naloži se mu kazen od 16 do 300 frankov ali pa pride za 6 do 30 dni v zapor. Ako se mu to primeri vtretje, zgubi pijanec svoje občinske pravice. — Enaka kazen zadene krčmarje, kateri pijanim ali nepolnoletnim žganja, vina ali piva dadó. Pijanega pa zapró na njegove stroške na varen kraj, dokler se ne strezne. — Razglas te postave mora krčmar nabiti po vsej krčmariji; kdor jo strga z zida ali kjer sicer je nabita, plača 5 frankov kazni.

Da bi kaj tacega sklenil državni zbor Dunajski, kar je sklenil republikanski zbor Francoski, hvalo bi mu vedel vsak, kdor vé, da po pijančevanju dobri obrt-niki, kmetovalci in drugi pridejo v nič in se tako če-dalje bolj množí ubožstvo (proletarijat). Al Dunajskemu zboru je bilo bolj za to mar, da fant že s 14 leti sme svojo vero premeniti, kakor mu pijančevanje ustaviti!

Politične stvari.

0 stranki pravice ali pravni stranki Avstrijski.

Dandanes mora vsak misleči človek več ali manj znanstva imeti v politiki, kdor ne skrbi samo za korist